

HEMŞİRELER İÇİN TIBBİ MİKROBİYOLOJİ VE ENFEKSİYON HASTALIKLARI

Editörler

Prof. Dr. Ahmet BAŞUSTAOĞLU

Prof. Dr. A. Dürdal US

Hipokrat
Yayınclık

© 2021 HEMŞİRELER İÇİN
TIBBİ MİKROBİYOLOJİ VE ENFEKSİYON HASTALIKLARI

ISBN: 978-625-7399-11-1

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar(lar)ına aittir.

Editörler

Prof. Dr. Ahmet BAŞUSTAOĞLU
Prof. Dr. A. Dürdal US

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Grafik-Tasarım

Hipokrat Grafik Tasarım

Baskı - Cilt

Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Őti.
İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1 Yenimahalle/Ankara
Tel: 0312 395 85 71 • Sertifika No: 47479

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad. No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05 - 15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

Hekimler ile birlikte hemşireler ve ebeler sağlık hizmetlerinin temel taşlarıdır. Hastaların sağlık sorunlarının yanı sıra psikososyal sıkıntıları ile de birebir ilgilenen hemşireler, sağlık uygulamaları sırasında insan sağlığının korunması ve devamlılığı için vazgeçilmez bir rol üstlenirler. Dolayısıyla sağlık uygulamalarında kaliteli hizmet verebilmek için, hemşire eğitimlerinin ve bunun sonucu olarak da bilgi ve becerilerinin en üst seviyede olması önemli bir gerekliliktir. Enfeksiyon hastalıkları, sağlık hizmetlerinin tüm uzmanlık alanlarında en sık karşılaşılan ve en ciddi sorunları oluşturan hastalıklardır. Bu nedenle klinik mikrobiyoloji ve enfeksiyon hastalıkları, hemşirelerimizin ön lisans, lisans ve mezuniyet sonrası eğitimlerinde, üzerinde durulması gereken temel konuların başında yer almaktadır.

Son yıllarda hastanelerin sunduğu sağlık hizmetinde kalite standardı olarak kabul edilen, sağlık hizmetiyle ilişkili enfeksiyon oranı, başta hekim ve hemşireler olmak üzere bütün sağlık çalışanlarının farkındalık ve hassasiyetinin artırılması ile en düşük seviyelere indirilebilir. Bu bağlamda, enfeksiyonlara neden olan patojenlerin, bulaş şekillerinin, patogenezinin, tanı ve tedavilerinin ve korunma yollarının iyi bilinmesi gereklidir. Enfeksiyonu olan hastaya yaklaşım, iyi klinik uygulamalar, enfeksiyonların gelişimi ve yayılımının önlenmesi (kişisel koruyucu ekipman kullanımı, el hijyeni, sterilizasyon-antiseptik-dezenfeksiyon kuralları, izolasyon uygulamaları, vb.), klinik-laboratuvar arasındaki ilişkiler (uygun örnek alımı, örneklerin uygun şartlarda laboratuvara gönderilmesi, çıkan sonuçların takibi) ve yardımcı sağlık personeli, hasta ve hasta yakınlarının eğitimi gibi konularda hemşirelere çok büyük sorumluluk düşmektedir. Hemşirelerin bu uygulamalardaki bilgi ve becerisi, mortalite ve morbidite oranlarının düşmesine ve hastanede yatış sürelerinin azalmasına büyük katkılar sağlayacaktır.

Enfeksiyon etkenlerinin en önemli özelliklerinden biri antimikrobiyal ilaçlara direnç geliştirme yetenekleri, diğeri ise salgın oluşturma potansiyelleridir. İnsanlık tarihi boyunca büyük salgınlara neden olan enfeksiyonlar, günümüzdeki tıbbi ve teknolojik gelişmelere rağmen hâlâ önemli bir sorun olmaya devam etmektedir. Bunun en çarpıcı örneği, 2019 yılının sonunda Çin’de ortaya çıkan yeni koronavirüs hastalığının (COVID-19) kısa süre içinde tüm dünyaya yayılarak oluşturduğu pandemidir. 2020 yılına damgasını vuran ve dünya üzerinde benzeri görülmemiş etkilere yol açan bu pandemi, hızla geliştirilen ve kitlesel olarak uygulanmaya başlanan aşılarla rağmen, 2021 yılının ilk yarısında etkisini sürdürmektedir. Pandemi dönemine denk gelen bu kitabın hazırlanmasında emeği geçen uzman hekim ve hemşirelerimize, her zamankinden çok daha büyük bir yük altında verdikleri katkıdan dolayı teşekkürü bir borç biliriz. Ayrıca kitabın hazırlık, dizgi ve baskı aşamalarında gösterdikleri kaliteli, titiz ve özverili çalışmalarından dolayı başta Ali Çelik ve Hüseyin Çağlıkasap olmak üzere tüm Hipokrat Yayınevi çalışanlarına teşekkür ederiz.

Bu kitap ile, hemşirelerimiz ve hemşirelik öğrencilerimiz için meslek yaşamları boyunca, klinik mikrobiyoloji ve enfeksiyon hastalıkları ile ilgili temel bilgiler ve yaklaşımlar konusunda yardımcı olabilecek bir kaynak oluşturulması hedeflenmiştir. Bu kitabın öğrencilerimize, meslektaşlarımıza ve ilgili tüm okuyuculara yararlı olması en büyük dileğimizdir.

Prof. Dr. Ahmet Başustaoglu
Prof. Dr. Dürdal Us

Katkıda Bulunanlar

Ahmet Başustaoğlu, Prof. Dr.

Başkent Üniversitesi Tıp Fakóltesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, Ankara

A. Dürdal Us, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakóltesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD (E), Ankara

Ali Korhan Sıđ, Uzm. Dr.

Atatürk Şehir Hastanesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Laboratuvarı, Balıkesir

Aylin Altay Koçak, Dr. Öğr. Üyesi

Başkent Üniversitesi Tıp Fakóltesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, Ankara

Aylin Üsküdar Güçlü, Dr. Öğr. Üyesi

Başkent Üniversitesi Tıp Fakóltesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, Ankara

Ayşe Kalkancı, Prof. Dr.

Gazi Üniversitesi Tıp Fakóltesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, Ankara

Ayşe Seyer, Dr. Öğr. Üyesi

Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Tıp Fakóltesi, Lefkoşa, KKTC

Ayşegül Taylan Özkan, Prof. Dr.

TOBB-ETÜ Tıp Fakóltesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, Ankara

Banu Kaşatepe, Prof. Dr.

Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakóltesi, Farmasötik Mikrobiyoloji AD, Ankara

Berksan Şimşek, Uzm. Dr.

Taksim Eğitim Araştırma Hastanesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Laboratuvarı, İstanbul

Berrin Gençer, Uzm. Hem.

Yunus Emre Devlet Hastanesi, Genel Cerrahi AD, Eskişehir

Besim Özyel, Dr. Öğr. Üyesi

Lefke Avrupa Üniversitesi, Lefke, KKTC

Bora Doğan, Uzm. Dr.

Urla Devlet Hastanesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Laboratuvarı, İzmir

Cemile Sönmez, Doç. Dr.

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Ankara

Cenk Mirza, Dr. Öğr. Üyesi

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, Ankara

Cihan Fidan, Dr. Öğr. Üyesi

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği AD, Ankara

Cumhur Artuk, Dr. Öğr. Üyesi

SBÜ, Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD, Ankara

Derya Öztürk Engin, Prof. Dr.

SBÜ, Sancaktepe Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, İstanbul

Elçin Yoldaşcan, Prof. Dr.

Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Tıp Fakültesi, Lefkoşa, KKTC

Elif Dönmez, Dr. Öğr. Üyesi

SBÜ, Hamidiye Hemşirelik Fakültesi, Onkoloji Hemşireliği AD, İstanbul

Elvan Hortaç İştar, Uzm. Dr.

BeYTEPE Murat Erdi Eker Hastanesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Laboratuvarı, Ankara

Emek Türkekul Şen, Dr. Öğr. Üyesi

SBÜ, Afyonkarahisar Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, Afyon

Emre Güven, Uzm. Dr.

BeYTEPE Murat Erdi Eker Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, Ankara

Ergenekon Karagöz, Uzm.Dr.

SBÜ, Sancaktepe Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, İstanbul

Esra Ekmekçi, Araş. Gör.

SBÜ, Hamidiye Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı Hemşireliği AD, İstanbul

Funda Salgür, Dr. Öğr. Üyesi

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği AD, Ankara

Gizem İnce, Arş. Gör.

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, Ankara

Gülay Oyur Çelik, Dr. Öğr. Üyesi

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD, İzmir

Gülsüm Kaya, Uzm. Hem.

Sakarya Eğitim Araştırma Hastanesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Laboratuvarı, Adapazarı

Gülşen Hazırolan, Doç. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, Ankara

Halin Bareke, PhD.

Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Biyoteknoloji Bölümü, İstanbul

Hatice Şimşek, Hem.

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara

Hüseyin Doruk, Prof. Dr.

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Geriatri AD, Ankara

İlgın Ata, PhD. Öğr.

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, Ankara

İrmak Baran, Doç. Dr.

Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, Trabzon

İmbat Taşkın, Uzm. Dr.

MGP Psikiyatri Kliniği, İstanbul

Melahat Gürbüz, Dr. Öğr. Üyesi

SBÜ, Afyonkarahisar Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, Afyon

Melda Meral Öcal, Arş. Gör.

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, Adana

Nihan Selin Mete, Uzm. Hem.

İstinye Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İstanbul

Nurgül Ceran, Prof. Dr.

SBÜ, Haydarpaşa Numune Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, İstanbul

Özcan Erdoğan, Dr. Öğr. Üyesi

Bezmialem Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul

Özlem Dal, Hem.

Aydın Devlet Hastanesi, Enfeksiyon Kontrol Komitesi, Aydın

Özlem Özlük Erol, Uzm. Dr.

Kırıkkale Yüksek İhtisas Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, Kırıkkale

Öznur Ak, Prof. Dr.

Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD, Kütahya

Pınar Öngürü, Doç. Dr.

Kartal Dr. Lütfi Kırdar Şehir Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, İstanbul

Selma Tosun, Prof. Dr.

İzmir Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları Kliniği, İzmir

Seniha Şenbayrak, Doç. Dr.

SBÜ, Hamidiye Tıp Fakültesi, Haydarpaşa Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD, İstanbul

Serap Süzük Yıldız, Doç. Dr.

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Ankara

Serhat Duyan, Uzm. Dr.

SBÜ, Gülhane Eğitim Araştırma Hastanesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, Ankara

Serpil Erol, Prof. Dr.

SBÜ, Hamidiye Tıp Fakültesi, Haydarpaşa Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD, İstanbul

Seyhan Demir Karabulut, Dr. Öğr. Gör.

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik AD, Ankara

Seyyal Rota, Prof. Dr.

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, Ankara

Sezin Ünlü, Arş. Gör.

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, Ankara

Sibel Doğan Kaya, Uzm. Dr.

Koşuyolu Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, İstanbul

Soner Yılmaz, Doç. Dr.

SBÜ, Gülhane Eğitim Araştırma Hastanesi, Kan Bankası Müdürlüğü, Ankara

Tuba Kula Atik, Dr. Öğr. Üyesi

Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, Balıkesir

Ünsal Savcı, Dr. Öğr. Üyesi

Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, Çorum

Yağmur Ekenoğlu Merdan, Dr. Öğr. Üyesi

Biruni Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, İstanbul

Yeşim Uygun Kızmaz, Uzm. Dr.

SBÜ, Koşuyolu Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji, İstanbul

Zeynep Dülger, Araş. Gör.

SBÜ, Hamidiye Hemşirelik Fakültesi, Onkoloji Hemşireliği AD, İstanbul

Zeynep Ersöz, Uzm. Hem.

Kartal Doktor Lütfi Kırdar Şehir Hastanesi, Enfeksiyon Kontrol Komitesi, İstanbul

Zübeyde Saripek, Hem.

Yunus Emre Devlet Hastanesi, Enfeksiyon Kontrol Komitesi, Eskişehir

İçindekiler

KISIM I

TIBBİ MİKROBİYOLOJİ VE ENFEKSİYON HASTALIKLARINA GİRİŞ VE TEMEL KAVRAMLAR

BÖLÜM 1

Enfeksiyon Hastalıklarında Temel Kavramlar ve Tanımlar

Özlem ÖZLÜK EROL

Giriş ve Tarihçe	3
Temel Kavram ve Tanımlar	4
Enfeksiyon Hastalıklarının Bulaş Yolları.....	7
Enfeksiyon Hastalıklarının Evreleri.....	8
Enfeksiyon Hastalıklarının Seyri	8
Enfeksiyon Hastalıklarının Patogenezi: Genel Bakış	9
Enfeksiyonlara Karşı İmmün Yanıt: Genel Bakış.....	9
Enfeksiyon Hastalıklarında Tanı, Tedavi ve Korunma: Genel Bakış	10

BÖLÜM 2

Mikrobiyota

A. Dürdal US

Giriş ve Tanımlar	11
Mikrobiyotanın Oluşumu ve Konakla İlişkisi	11
İnsan Vücudunun Mikrobiyotası.....	12
Mikrobiyotanın İnsan Sağlığı ve Hastalıklarındaki Rolü	14

BÖLÜM 3

Mikroorganizmaların Genel Özellikleri

Aylin ÜSKÜDAR GÜÇLÜ

Giriş ve Sınıflandırma.....	17
Mikroorganizma Grupları ve Genel Özellikleri	18
Olağan Dışı Formlar: Prionlar.....	20
Mikroorganizmaların Metabolizması ve Üreme Koşulları	20
Mikroorganizmaların Yararlı ve Zararlı Etkileri.....	22

BÖLÜM 4**Bakterilerin Yapısı, Genel Özellikleri ve Enfeksiyonları****Cenk MİRZA**

Bakteri Morfolojisi.....	23
Bakterilerin Yapısı	24
Bakterilerin Üremesi ve Metabolizması.....	28
Bakterilerde Hücre İçi Yaşam.....	28
Bakterilerde Genetik Madde Aktarımı	29
Bakteri Enfeksiyonlarının Patogenezi.....	29
Tıbbi Önemi Olan Bakteri Grupları	30

BÖLÜM 5**Virüslerin Yapısı, Genel Özellikleri ve Enfeksiyonları****Bora DOĞAN**

Giriş ve Tarihçe	33
Virüslerin Genel Özellikleri.....	34
Virüslerin Yapısı.....	34
Viral Simetri	35
Virüslerin Replikasyon Döngüsü	36
Virüslerin Sınıflandırılması.....	37
Virüslerde Genetik Değişim	38
Viral Enfeksiyonların Patogenezi.....	38
Viral Enfeksiyonların Özellikleri	39

BÖLÜM 6**Mantarların Yapısı, Genel Özellikleri ve Enfeksiyonları****Ali Korhan SİĞ**

Mantarların Yapısı ve Genel Özellikleri	41
Mantarların İsimlendirilmesi ve Sınıflandırılması.....	42
Mantar Enfeksiyonlarının Patogenezi.....	42
Mantar Enfeksiyonlarının Klinik Özellikleri	43

BÖLÜM 7**Parazitlerin Yapısı, Genel Özellikleri ve Enfeksiyonları****Ayşe SEYER • Ayşegül TAYLAN ÖZKAN**

Giriş ve Sınıflandırma	47
Parazitlerin Yapı ve Özellikleri.....	48
Parazit Hastalıklarının Patogenezi ve Klinik Bulgular	49
Protozoa	50
Helmintler	52
Artropodlar	55
Nozokomiyal Paraziter Enfeksiyonlar	56
Parazit Enfeksiyonlarından Korunma	57

BÖLÜM 8**İmmün Sistemin Yapısı, İmmün Yanıt Tipleri ve Enfeksiyonlara Karşı İmmün Yanıt****Halin BAREKE**

Giriş ve Tanımlar	59
İmmün Yanıt Tipleri	60
Antijen Kavramı	61
İmmün Sistemin Doku ve Organları	62
Doğal Bağışıklığın Bariyerleri	63
Doğal İmmün Yanıt Hücreleri	64
Doğal İmmün Yanıt Mekanizmaları	65
Edinsel/Kazanılmış İmmün Yanıt	68
Edinsel İmmün Yanıt Hücreleri	68
Edinsel İmmün Yanıt Mekanizmaları	69
Virüs Enfeksiyonlarına Karşı İmmün Yanıt	74
Bakteri Enfeksiyonlarına Karşı İmmün Yanıt	76
Mantar Enfeksiyonlarına Karşı İmmün Yanıt	77
Parazit Enfeksiyonlarına Karşı İmmün Yanıt	77

KISIM II**DEZENFEKSİYON, ANTİSEPSİ, STERİLİZASYON****BÖLÜM 9****Temel Kavramlar ve Dekontaminasyon****Zeynep ERSÖZ**

Genel Tanımlar	81
Tekrar Kullanılan Malzemelerin Hazırlanma Döngüsü	82
Tıbbi Cihaz ve Malzemelerin Yeniden Kullanıma Hazırlanması	83
Temizlik ve Dekontaminasyon	84

BÖLÜM 10**El Hijyeni****Ahmet BAŞUSTAOĞLU • Ilgın ATA**

Tarihçe	89
Temel Tanımlar	89
Deri ve Mikroflora	90
El Hijyeni Uyumu ve Etkileyen Faktörler	91
El Hijyeni Uyumunun Geliştirilmesine Yönelik Yaklaşımlar	91
El Hijyeni Uygulamaları	93
El Yıkama Yöntemleri	94
El Hijyeni İçin Kullanılan Ürünler	97
Antiseptik Ajanların Spor Oluşturan Bakterilere Karşı Etkisi	97
El Hijyeni ve Eldiven Kullanımı	97

BÖLÜM 11**Klinik İçi Biyogüvenlik Uygulamaları****Cemile SÖNMEZ**

Standart Önlemler.....	99
Bulaş Yoluna Yönelik Önlemler.....	103

BÖLÜM 12**Dezenfeksiyon, Dezenfektanlar ve Kontrol Yöntemleri****Ahmet BAŞUSTAĞLU • Gizem İNCE**

Dezenfektanların Sınıflandırılması.....	108
Kimyasal Dezenfektanlar ve Özellikleri.....	109
Dezenfeksiyonu Etkileyen Faktörler.....	115
Dezenfeksiyon Uygulama Prensipleri.....	116
Yer ve Yüzeylerin Dezenfeksiyonu.....	117
Koridorların Dezenfeksiyonu.....	118
Hava Dezenfeksiyonu.....	118
Kan ve Vücut Sıvıları Döküldüğünde Yapılacak Dezenfeksiyon.....	118
Yoğun Bakım Üniteleri ve Yanık Ünitesi.....	119
Ameliyathanelerde Dezenfeksiyon Uygulamaları.....	119
Temizlik, Dezenfeksiyon ve Dezenfektan Kontrol Yöntemleri.....	121

BÖLÜM 13**Çoklu Dirençli Mikroorganizma Enfeksiyonu Saptanan Alanlarda Dezenfeksiyon Uygulamaları****Gülsüm KAYA**

Çoklu Dirençli Mikroorganizma Yayılımına Karşı Ortam Temizliği ve Dezenfeksiyon İlkeleri.....	125
---	-----

BÖLÜM 14**Sterilizasyon Yöntemleri****Ahmet BAŞUSTAĞLU • Gizem İNCE**

Fiziksel Sterilizasyon Yöntemleri.....	130
Kimyasal Sterilizasyon Yöntemleri.....	133

BÖLÜM 15**Sterilizasyon Kontrol Parametreleri****Ahmet BAŞUSTAĞLU • Gizem İNCE**

Fiziksel Kontrol Yöntemleri.....	141
Kimyasal Kontrol Yöntemleri.....	142
Biyolojik Kontrol Yöntemleri.....	144

BÖLÜM 16**Merkezi Sterilizasyon Ünitesinin Yapılanması ve Yönetimi****Nihan Selin METE**

Merkezi Sterilizasyon Ünitesinin Yapılanması.....	147
Merkezi Sterilizasyon Ünitesi Uygulamaları	148
Merkezi Sterilizasyon Ünitesinin Yönetimi.....	150

BÖLÜM 17**Tıbbi Atık Yönetimi****Özcan ERDOĞAN**

Giriş, Tanımlar ve Mevzuat	153
Tıbbi Atıkların Yol Açtığı Tehlikeler	156
Tıbbi Atık Üreticilerinin Yükümlülükleri.....	156
Tıbbi Atıkların Zararsız Hale Getirilmesi	159
Hemşireler İçin Öneriler	160

KISIM III**ANTİMİKROBİYAL İLAÇLAR****BÖLÜM 18****Antibiyotikler: Etki ve Direnç Mekanizmaları****Serap SÜZÜK YILDIZ**

Antibiyotiklerin Etki Mekanizmaları.....	166
Antibiyotiklerin Kullanım Endikasyonları	168
Hücre Duvarı Sentezini İnhibe Eden Antibiyotikler.....	169
Protein Sentezini İnhibe Eden Antibiyotikler.....	172
Nükleik Asit Sentezini İnhibe Eden Antibiyotikler.....	173
Sitoplazmik Membran Geçirgenliğini Bozan Antibiyotikler.....	174
Antimetabolitler	174
Diğer Antibiyotikler.....	174
Direnç Mekanizmaları	175
Antibiyotik Yönetimi ve Akılcı Antibiyotik Kullanımı.....	176

BÖLÜM 19**Antiviral İlaçlar****Aylin ALTAY KOÇAK**

Etki Mekanizmalarına Göre Antiviral İlaçlar	179
Antiviral İlaç Tedavisi – Genel Bakış	180
İnfluenza Enfeksiyonlarının Tedavisi	183
Herpes Simpleks Virüs (HSV) Enfeksiyonlarının Tedavisi.....	183
Varisella-Zoster Virüs (VZV) Enfeksiyonlarının Tedavisi	183

Sitomegalovirüs (CMV) Hastalığının Tedavisi.....	184
Kronik Hepatit B Tedavisi	184
Kronik Hepatit C Tedavisi	184
HIV/AIDS Tedavisi.....	185
Antiviral İlaçlara Karşı Direnç	186

BÖLÜM 20

Antifungal İlaçlar

Ayşe KALKANCI

Hücre Duvarına Etkili Antifungal İlaçlar	189
Hücre Membranına Etkili Antifungal İlaçlar	190
DNA/RNA Sentezine Etkili Antifungal İlaçlar	193
Mitoza Etkili Antifungal İlaçlar	193
Protein Sentezi İnhibitörleri	194
Antifungallerin Klinik Kullanımı.....	194
Antifungal İlaçlara Karşı Direnç	194

BÖLÜM 21

Antiparaziter İlaçlar

Ünsal SAVCI • Ayşegül TAYLAN ÖZKAN

Sıtma Tedavisi	197
Diğer Protozoa Enfeksiyonlarının Tedavisi.....	201
Helmint Enfeksiyonlarının Tedavisi	205
Enfestasyonların Tedavisi	208

BÖLÜM 22

Probiyotikler, Prebiyotikler

Melda MERAL ÖCAL

Bağırsak Mikrobiyotası ve Probiyotikler.....	214
Probiyotiklerin Etki Mekanizması.....	215
Probiyotiklerin Klinik Kullanımı	216
Prebiyotikler	218
Sinbiyotikler.....	219
Sonuç	219

BÖLÜM 23

İlaç Etkileşimleri

Banu KAŞKATEPE

Farmakodinamik Etkileşimler.....	223
Farmakokinetik Etkileşimler	224
Farmasötik Etkileşimler.....	225
Sonuç	226

BÖLÜM 24**İlaçların Uygulanmasında Hemşirelerin Sorumlulukları****Nihan Selin METE**

İlaç Uygulama Hataları	229
İlaç Hatası Türleri	229
Hemşire Kaynaklı İlaç Hataları.....	230
İlaç Hatalarının Önlenmesi	230
Doğru İlaç Uygulamalarının Genel İlkeleri	230
Sonuç	231

KISIM IV**ENFEKSİYON HASTALIKLARI****BÖLÜM 25****Enfeksiyon Hastalığı Riski Olan Hastaya Genel Yaklaşım, Takip Edilmesi Gereken Temel Parametreler****Serpil EROL**

Enfeksiyon Hastalıklarının Bulaş Yolları.....	235
Enfeksiyon Hastalığı Riski Olan Hastaya Yaklaşım.....	236
Takip Edilmesi Gereken Temel Parametreler.....	236

BÖLÜM 26**Üst Solunum Yolu Enfeksiyonları****Ergenekon KARAGÖZ**

Tonsillofarenjit	239
Epiglottit/Supraglottit	240
Rinosinüzit.....	240
Sinüzit	240
Otitis Eksterna	241
Akut Otitis Media	241
Mastoidit	241

BÖLÜM 27**Alt Solunum Yolu Enfeksiyonları****Öznur AK**

Bronşit.....	243
Bronşiyolit	244
Pnömoni	245
Tüberküloz.....	247
Plevral Efüzyon ve Ampiyem	248
Akciğer Apsesi	249
Alt Solunum Yolu Enfeksiyonlarında Hemşirelik Bakımı	249

BÖLÜM 28**Gastrointestinal Sistem Enfeksiyonları****Nurgül CERAN**

Gastrointestinal Enfeksiyonlara Genel Bakış	251
Başlıca Klinik Sendromlar	253
Akut Bağırsak Enfeksiyonlarının Komplikasyonları	254
Gastrointestinal Enfeksiyonlara Tanısal Yaklaşım	255
Gastrointestinal Enfeksiyonların Tedavisi	256
Gastrointestinal Enfeksiyonların Önlenmesi ve Kontrolü	257
Akut Çocuk İshalleri	257
Erişkin İshalleri	258
Seyahat ile İlişkili İshaller	258
Akut Dizanteriler	259
Enterik Ateş/Tifo	260
Kolera	261
Besin Zehirlenmeleri	261

BÖLÜM 29**Üriner Sistem Enfeksiyonları****Pınar ÖNGÜRÜ**

Epidemiyoloji	265
Patogenez	265
Risk Faktörleri	266
Etken Mikroorganizmalar	266
Klinik Bulgular	267
Çocuklarda Üriner Sistem Enfeksiyonları	268
Tanı	268
Tedavi	269
Üriner Sistem Enfeksiyonlarının Önlenmesi	270
Kateter ile İlişkili Üriner Sistem Enfeksiyonlarının Önlenmesinde Hemşirelik Yaklaşımı	271

BÖLÜM 30**Genital Sistem Enfeksiyonları****Yeşim Uygun KIZMAZ**

Kadınlarda Genital Akıntı ile Seyreden Enfeksiyonlar	275
Erkeklerde Genital Akıntı ile Seyreden Enfeksiyonlar	277
Genital Ülser ile Seyreden Enfeksiyonlar	278
Genital Siğiller	281

BÖLÜM 31**Kemik ve Eklem Enfeksiyonları****Cumhur ARTUK**

Osteomyelit	283
Septik Artrit	285

BÖLÜM 32**Santral Sinir Sistemi Enfeksiyonları****Seyyal ROTA**

Santral Sinir Sistemi Anatomisi	289
Santral Sinir Sisitemi Enfeksiyonları	290
Menenjit	290
Ensefalit	292
Beyin Apsesi	293
Santral Sinir Sistemi Enfeksiyonlarının Tanısı.....	293
Santral Sinir Sistemi Enfeksiyonlarında Hemşirelik Bakımı	295

BÖLÜM 33**Deri ve Yumuşak Doku Enfeksiyonları****Gülşen HAZIROLAN**

Derinin Bakteriyel Enfeksiyonları	297
Nekrotizan Yumuşak Doku Enfeksiyonları	299
Isırık Sonrası Gelişen Deri ve Yumuşak Doku Enfeksiyonları	301
Diabetik Ayak Enfeksiyonları	301
Deri ve Deri Altı Dokusunun Mantar Enfeksiyonları	301
Deri ve Deri Altı Dokusunun Viral Enfeksiyonları	304
Diğer Döküntülü Viral Enfeksiyonlar.....	307

BÖLÜM 34**Göz Enfeksiyonları****Emre GÜVEN**

Göz Kapağı Enfeksiyonları	309
Konjonktiva Enfeksiyonları	311
Kornea Enfeksiyonları	313
Uvea ve Retina Enfeksiyonları	314
Göz ve Yakın Komşulukları İle İlişkili Diğer Enfeksiyonlar	315

BÖLÜM 35**Dolaşım Sistemi Enfeksiyonları****Derya ÖZTÜRK ENGİN**

Bakteriyemi	319
Sepsis	320
Perikardit.....	322
Miyokardit	324
Enfektif Endokardit	324

BÖLÜM 36**Kateter ile İlişkili Enfeksiyonlar****Derya ÖZTÜRK ENGİN**

Kateter ile İlişkili Kan Dolaşımı Enfeksiyonu: Genel Bakış.....	327
Etkenler ve Bulaş Yolları	328
Kateter Tipleri	328
Kateter Bakımı ve Kateter ile İlişkili Enfeksiyonların Önlenmesi	330

BÖLÜM 37**Embriyo, Fetüs ve Yenidoğan Enfeksiyonları****Gülşen HAZIROLAN**

Embriyo ve Fetüs Enfeksiyonları.....	335
Yenidoğan Enfeksiyonları	341

BÖLÜM 38**Kazanılmış İmmün Yetmezlik Sendromu (AIDS)****A. Dürdal US**

HIV'in Yapısı ve Replikasyonu	347
Patogenez.....	348
HIV Enfeksiyonunun Klinik Evreleri	349
Epidemiyoloji	350
Laboratuvar Tanısı.....	351
Tedavi.....	352
Korunma.....	353
Diğer Retrovirüsler	353
HIV/AIDS'li Hastaya Hemşirelik Yaklaşımı.....	354

BÖLÜM 39**Viral Hepatitler****A. Dürdal US**

Viral Hepatitlerin Genel Özellikleri.....	357
Hepatit A Virüsü (HAV)	357
Hepatit B Virüsü (HBV).....	358
Hepatit D Virüsü (HDV)	360
Hepatit C Virüsü (HCV).....	361
Hepatit E Virüsü (HEV)	362
Hepatit G Virüsü (HGV).....	362
Viral Hepatitli Hastaya Hemşirelik Yaklaşımı	363

BÖLÜM 40**Evde Sağlık Hizmetlerinde Karşılaşılan Enfeksiyonlar**

Funda SALGÜR • Cihan FİDAN • Hüseyin DORUK

Evde Sağlık Hizmetine İhtiyaç Duyan Hastalar	365
Üriner Sistem Enfeksiyonları	366
Solunum Sistemi Enfeksiyonları	367
Deri ve Yumuşak Doku Enfeksiyonları.....	368
Gastrointestinal Sistem Enfeksiyonları.....	369

BÖLÜM 41**Bildirimi Zorunlu Bulaşıcı Hastalıklar**

Aylin ÜSKÜDAR GÜÇLÜ • Gizem İNCE

Bildirimi Zorunlu Bulaşıcı Hastalıkların Sınıflandırılması	373
A Grubu Bildirimi Zorunlu Bulaşıcı Hastalıklar	374
B Grubu Bildirimi Zorunlu Bulaşıcı Hastalıklar	375
C Grubu Bildirimi Zorunlu Bulaşıcı Hastalıklar	375
D Grubu Bildirimi Zorunlu Bulaşıcı Hastalıklar.....	375
Yasal Zorunluluklar	375

BÖLÜM 42**Bulaşıcı Hastalıkların Yönetiminde Etik Sorunlar**

Seyhan DEMİR KARABULUT

Bulaşıcı Hastalıkların Etik Boyutu	377
Bulaşıcı Hastalıklar Özelinde Olası Etik Sorunlar	378
Sonuç	386

BÖLÜM 43**Enfeksiyon Hastalıklarının Psikososyal Yönü**

İmbat TAŞKIN

Psikososyal Değerlendirme	389
Enfeksiyon Hastalıklarına Verilen Tepkiler ve Psikososyal Destek.....	390
Damgalanma	390
İzolasyon	391
Kaygı ve Korku.....	391
Acı/Keder ve Depresyon.....	391

KISIM V

SAĞLIK HİZMETLERİ İLE İLİŞKİLİ ENFEKSİYONLAR

BÖLÜM 44

Sağlık Hizmeti ile İlişkili Enfeksiyonların Önemi, Risk Faktörleri, Tanım Kriterleri

Elçin YOLDAŞCAN

Giriş ve Tanım	397
SHİE'lerin Önemi	397
SHİE'lerin Epidemiyolojisi	398
SHİE için Risk Faktörleri	398
SHİE'lerin Sınıflandırılması	399
SHİE'lerin Önlenmesi	401

BÖLÜM 45

Hastane Florası ve Enfeksiyonların Bulaş Yolları

Sibel DOĞAN KAYA

SHİE'lerin Bulaşı ve Risk Faktörleri	403
Hastane Ortamının Florası	405

BÖLÜM 46

Hastane Enfeksiyon Kontrol Komiteleri ve Uygulamaları

A. Dürdal US

Enfeksiyon Kontrol Komiteleri	409
Enfeksiyon Kontrol Ekibi	411
Enfeksiyon Kontrol Hekimi	412
Enfeksiyon Kontrol Hemşiresi	412
Enfeksiyon Kontrol Komitesinin Temel Uygulamaları	413

BÖLÜM 47

İzolasyon Önlemleri ve Uygulama Yöntemleri

Zeynep DÜLGER • Elif DÖNMEZ

İzolasyon Önlemleri	417
İzolasyonu Sağlamada Kişisel Koruyucu Ekipman Kullanımı	419
Standart Önlemlerin Uygulanması	420
Bulaşa Dayalı Önlemlerin Uygulanması	421
Sonuç	423

BÖLÜM 48

Sağlık Hizmeti ile İlişkili Enfeksiyonların Epidemiyolojisi ve Sürveyans Programları

Elçin YOLDAŞCAN

Epidemiyolojik Tanımlar ve Temel Ölçütler	425
---	-----

Sağlık Hizmeti ile İlişkili Enfeksiyonların Sürveyansı	427
Sağlık Hizmeti ile İlişkili Enfeksiyonların Sürveyans Aşamaları	428

BÖLÜM 49

Sağlık Hizmeti ile İlişkili Cerrahi Alan Enfeksiyonlarının Önlenmesinde Hemşirelik Uygulamaları

Berrin GENÇER

Cerrahi Alan Enfeksiyonlarının İnsidansı	431
Cerrahi Alan Enfeksiyonlarının Etiyolojik Etkenleri ve Gelişme Riski	431
Cerrahi Alan Enfeksiyonlarının Gruplandırılması ve Tanımları	432
Risk Faktörleri.....	433
Cerrahi Alan Enfeksiyonlarının Önlenmesinde Hemşirelik Yaklaşımı	437

BÖLÜM 50

Yanık Enfeksiyonlarında Hemşirelik Uygulamaları

Berrin GENÇER

Yanıkların Sınıflandırılması ve Derinliği	441
Yanık Enfeksiyonlarının Gelişimi ve Risk Faktörleri.....	441
Yanık Enfeksiyonlarının Tanımlanması	443
Yanık Enfeksiyonlarının Önlenmesi ve Tedavisi	444
Yanıklı Hastada Hemşirelik Bakımı	445
Enfeksiyon Kontrol ve Sürveyans Programları.....	448

BÖLÜM 51

Sağlık Hizmeti ile İlişkili Kan Dolaşımı Enfeksiyonlarının Önlenmesinde Hemşirelik Uygulamaları

Esra EKMEKÇİ • Elif DÖNMEZ

Santral Kateter ile İlişkili Kan Dolaşımı Enfeksiyonu (SKİ-KDE).....	451
Santral Kateterle İlişkili Kan Dolaşımı Enfeksiyonlarının Önlenmesinde Hemşirelik Uygulamaları.....	453

BÖLÜM 52

Sağlık Hizmeti ile İlişkili Solunum Sistemi Enfeksiyonlarının Önlenmesinde Hemşirelik Uygulamaları

Özlem DAL

Hastane Kökenli ve Ventilatör ile İlişkili Pnömoni: Genel Bakış	457
Ventilatör ile İlişkili Pnömoni (VİP) İçin Risk Faktörleri	458
Risk Faktörlerine Yönelik Alınacak Önlemler	460
VİP Gelişiminin Önlenmesinde Ventilatör Bakım Paketi	463
VİP Gelişen Hastalarda Hemşirelik Tanıları ve Girişimleri.....	465

BÖLÜM 53**Sağlık Hizmeti ile İlişkili Üriner Sistem Enfeksiyonlarının Önlenmesinde Hemşirelik Uygulamaları****Zeynep ERSÖZ**

Epidemiyoloji	469
Patogenez.....	470
Kateterizasyon	470
Klinik Bulgular ve Komplikasyonlar.....	472
Hemşirelik Tanısı.....	472
Kateterle İlişkili Üriner Sistem Enfeksiyonlarının Önlenmesi.....	473
Bakım Paketleri	475

BÖLÜM 54**Yoğun Bakım Enfeksiyonlarında Hemşirelik Uygulamaları****Zübeyde SARIİPEK**

Yoğun Bakım Hemşirelerinin Nitelikleri	477
Yoğun Bakım (YB) Enfeksiyonları	478
Yenidoğan Yoğun Bakım (YB) Enfeksiyonları	481
Yoğun Bakımlarda Sağlık Hizmetiyle İlişkili Diğer Enfeksiyonlar	482
Yoğun Bakım Enfeksiyonlarının Önlenmesinde Ortam Koşulları ve Hemşirenin Rolü	485

BÖLÜM 55**Acil Servisler ve Ayaktan Tedavi Merkezlerinde Gelişen Sağlık Hizmeti ile İlişkili Enfeksiyonların Kontrolünde Hemşirenin Rolü****Hatice ŞİMŞEK**

Acil Servis Hemşireliği	489
Acil Servislerde Tıbbi Hata Alanları ve Önlenmesine İlişkin Yapılacak Uygulamalar	490
Acil Servislerde Sağlık Hizmeti ile İlişkili Enfeksiyonların Kontrolü ve Önlenmesi.....	491
Ayaktan Tedavi Birimleri ve Polikliniklerde Enfeksiyon Kontrol Önlemleri.....	493

BÖLÜM 56**Sağlık Hizmeti ile İlişkili Enfeksiyonlarda Direnç Sorunu****Melahat GÜRBÜZ • Emek TÜRKEKUL ŞEN**

Sağlık Hizmeti ile İlişkili Enfeksiyonlar: Genel Bakış	499
Antimikrobiyal Direnç.....	500
SHİE'leri Önleme Stratejileri ve Dirençli Enfeksiyonlarla Mücadele.....	502

BÖLÜM 57**Sağlık Hizmetleri ile İlişkili Enfeksiyonlarda Hukuksal Boyut****Gülay OYUR ÇELİK**

Sağlık Hizmetleri ile İlişkili Enfeksiyon (SHİE).....	505
Dünyada SHİE ile Mücadele Çalışmaları	506

Türkiye’de SHİE ile Mücadele Çalışmaları	507
SHİE: Tıbbi Hata mı? Komplikasyon mu?	509
Sağlık Çalışanlarının Sorumlulukları	510
SHİE ve Hukuk	511
SHİE’lere İlişkin Yasal Düzenlemeler	511
Yargıda Bilirkişi İncelemesi.....	514
Yargıda Dava Örnekleri.....	515
Çözüm Önerileri	516

KISIM VI

KLİNİK ÖRNEKLERİN ALINMASI, TAŞINMASI, SAKLANMASI, LABORATUVARIN RED KRİTERLERİ, SONUÇLARIN YORUMLANMASI

BÖLÜM 58

Laboratuvar-Klinik İletişimi: Mikrobiyolojide Red Kriterleri ve Panik Değerler

Aylin ÜSKÜDAR GÜÇLÜ • Sezin ÜNLÜ

Laboratuvar-Klinik İletişimi.....	521
Klinik-Laboratuvar İletişimi	526

BÖLÜM 59

Kan Kültürü Örnek Yönetimi

Ahmet BAŞUSTAOĞLU

Doğru Kan Kültürü Alımı	529
Kan Kültürü Alımında Zamanlama	530
Alınacak Kan Hacmi (Kan/Besiyeri Oranı) ve Kültür Şişesi Sayısı	530
Cilt Antiseptisi ve Venden Kan Alımı	532
Klinik-Laboratuvar İletişimi	533
Sonuçların Raporlanması	534

BÖLÜM 60

Alt ve Üst Solunum Yolu Örneklerine Yaklaşım

Serhat DUYAN

Alt Solunum Yolu Örnekleri	537
Üst Solunum Yolu Örnekleri	539

BÖLÜM 61

Ürogenital Sistem Örneklerine Yaklaşım

Berksan ŞİMŞEK

Üriner Sistem Örnekleri.....	543
Genital Sistem Örnekleri	546

BÖLÜM 62**Beyin Omurilik Sıvısı (BOS) Örneklerine Yaklaşım****Ali Korhan SİĞ**

BOS Alınması Öncesi Güvenlik, Hazırlık ve Bilgilendirilmiş Onam	551
BOS Alımı Sırasında Yapılacaklar	554
Laboratuvarlara Transport ve Sonuçların Takibi	554
BOS Numunesi İçin Laboratuvarların Red Kriterleri	554

BÖLÜM 63**Gastrointestinal Sistem Örneklerine Yaklaşım****Aylin ALTAY KOÇAK • Sezin ÜNLÜ**

Dışkı Örneği	557
Rektal Sürüntü Örneği	558
Kusmuk Örneği	558
Aspirasyon Sıvısı	559
Biyopsi (Doku) Örneği	559
Duodenal İçerik	559
Duodenal Kapsül (Entero-Test)	560
Sigmoidoskopi Materyali	560
Anal / Selofan Bant	561
Periton Sıvısı	561
Serum Örnekleri	561
Dışkıdaki Erişkin Parazit veya Segmentleri	561
Laboratuvarın Red Kriterleri	561
Panik Değerler	562

BÖLÜM 64**Anaerop Kültür Örneklerine Yaklaşım****Yağmur EKENOĞLU MERDAN**

Klinik Önemi Olan Anaerop Bakteriler	564
Anaerobik Örneklerin Alınması ve Taşınması	565
Örneklerin Red Kriterleri	566
Örneklerin İşlenmesi ve Raporlanması	566

BÖLÜM 65**Deri ve Yumuşak Doku Örneklerine Yaklaşım****Cenk MİRZA**

Örnek Alımı ve Taşınması ile İlgili Genel Prensipler	569
Deri ve Yumuşak Doku Enfeksiyonları	570
Deri ve Yumuşak Doku Enfeksiyonlarında Örnek Alımıyla İlgili Genel Bilgiler	570
Deri ve Yumuşak Doku Enfeksiyonlarında Örnek Alma Yöntemleri	571
Yüzeyel Mantar Enfeksiyonlarında Örnek Alımı	572

BÖLÜM 66**Serolojik Testler ve Örnek Yönetimi****Elvan HORTAÇ İŞTAR**

Serolojik Testlerin Enfeksiyon Hastalıklarının Tanısındaki Yeri.....	575
Serolojik Testlerde Örnek Yönetimi	577
Serolojik Testlerin Yorumlanması	578
Tanı Amacıyla Yaygın Olarak Kullanılan Serolojik Yöntemler	579

BÖLÜM 67**Moleküler Testler ve Örnek Yönetimi****Irmak BARAN**

Moleküler Yöntemler	586
Polimeraz Zincir Reaksiyonu (PCR)	587
Örneklerin Toplanması, Taşınması ve İşlenmesi	587
Moleküler Testlerde Kullanılacak Örnekler İçin Genel Kurallar	588
Sonuçların Değerlendirilmesi ve Raporlanması.....	590

BÖLÜM 68**Enfeksiyon Hastalıklarının Tanısında Kullanılan Biyokimyasal ve Hematolojik Testlerin Değerlendirilmesi ve Yorumlanması****Besim ÖZYEL**

Klinikte Doğru Örnek Alımının Önemi.....	596
Biyokimyasal Test Sonuçlarının Klinikte Değerlendirilmesi ve Yorumlanması	596
Hematolojik Test Sonuçlarının Klinikte Değerlendirilmesi ve Yorumlanması	598
Beyin Omurilik Sıvısı (BOS) Analizi.....	600

KISIM VII**ENFEKSİYON HASTALIKLARINDAN KORUNMA****BÖLÜM 69****Aşılar****Seniha ŞENBAYRAK**

Aşı Tipleri.....	605
Aşıların Temel Komponentleri	606
Aşıların Saklanması	606
Aşıların Uygulanması	607
Aşı Sonrası İstenmeyen Etkiler ve Nedenleri	608
Bakteriyel Aşılar	610
Viral Aşılar	612
Sağlık Personelinin Aşılama	615
Aşılama Şeması	615

BÖLÜM 70**Sağlık Çalışanlarında Enfeksiyon Etkenlerine Mesleki Maruziyet ve Korunma****Selma TOSUN**

Sağlık Çalışanlarında Mesleki Riskler	619
Biyolojik Riskler ve Korunma	620
Hepatit Virüslerine Maruziyet Durumunda Yapılması Gerekenler	621
HIV Maruziyeti Durumunda Yapılması Gerekenler	624
Kızamık, Kızamıkçık, Kabakulak ve Suçiçeği Maruziyetinde Yapılması Gerekenler	624
Tetanoz, Difteri ve Boğmaca Maruziyetinde Yapılması Gerekenler	625
Kuduz Şüpheli Isırık Olgularında Yapılması Gerekenler	625
Menenjit Şüpheli Olgularla Temasta Yapılması Gerekenler	626
Tüberküloz Şüpheli Olgularla Temasta Yapılması Gerekenler	626
KKKA Şüpheli Olgularla Temasta Yapılması Gerekenler	626
Ebola Virüsü Şüpheli Olgularla Temasta Yapılması Gerekenler	627
COVID-19 Maruziyetinde Yapılması Gerekenler	628

BÖLÜM 71**Kan ve Kan Bileşenlerinin Transfüzyonu ve Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar****Soner YILMAZ**

Kan ve Kan Bileşeni İsteği Sırasında Yapılması Gerekenler	631
Kan ve Kan Bileşenlerinin Kliniğe Taşınması	632
Transfüzyona Başlamadan Önce Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	633
Transfüzyon Uygulaması	635
Acil Durumlarda Transfüzyon	637

BÖLÜM 72**Transfüzyon ile Bulaşan Enfeksiyonlar ve Korunma****Tuğba KULA ATİK**

Transfüzyona Bağlı Enfeksiyonların Önlenmesine Yönelik Uygulamalar	639
Transfüzyonla Bulaşan Enfeksiyon Etkenleri	640
Hepatit B Virüsü (HBV)	641
Hepatit C Virüsü (HCV)	642
İnsan İmmün Yetmezlik Virüsü (HIV)	642
Diğer Virüsler	642
Bakteriyel Etkenler	643
Sıtma	645
Diğer Paraziter Etkenler	646
Mantarlar	646
Prionlar	646